

HVEM VAR JESUS?

Bakgrunnsstoff *Matt 16,13-16; John 20,26-28; 1 Kor 1,18-27; 15,3-7.*

Minnevers “Da Jesus kom til distriktet rundt Cæsarea Filippi, spurte han disiplene sine: ‘Hvem sier folk at Menneskesønnen er?’ (*Matt 16,13*).

Helt fra han begynte sitt virke var det uenighet og diskusjon om Jesus. Det er interessant at disse diskusjonene ennå lever videre i vår tid. Det begynte hos hans samtidige på hans eget hjemsted. “Hvor kommer denne mannens visdom og mektige gjerninger fra?” sa de. ‘Er ikke dette tømmermannens sønn? Og heter ikke hans mor Maria ...?’” (*Matt 13,54.55*). Det er det man kunne kalle enkelthetenes skandale: Messias måtte jo komme et steds fra, men ikke fra et sted som vi kjenner så godt, og slett ikke fra en familie som er akkurat som alle andre! I en eller annen form har de samme innvendingene om hans person som disse fra hjemstedet hans kom med, dannet rammen om debatten om Jesus i århundrenes løp og bidratt til mystikken omkring ham.

Hvem var så Jesus? Hvorfor ble han forvekslet med andre ledende jøder? Hvilke innvendinger mot Jesu integritet og per-

son ble reist i de første århundrene? Hvor sikre var Bibelens skribenter på hvem han var, og hvorfor? Dette er noen av spørsmålene vi tar opp i det første bibelstudiet?

SØNDAG**Ikke døperen (Matt 16,14)**

Det spørsmålet de stilte seg på Jesu hjemsted (*Matt 13,54.55*), dukket opp gang på gang under hans virke da han møtte mennesker på forskjellige steder i Palestina. Så da han var i området omkring Cæsarea Filippi sammen med disiplene et halvt år før de avsluttende begivenheter i hans liv, følte han at det var på tide å ta opp tidens brennaktuelle spørsmål: “Hvem sier folk at Menneskesønnen er?” (*Matt 16,13*).

Les disiplenes svar i Matteus 16,14. Hva avslører det om deres kjennskap til tidens teologiske spørsmål? Hva tror du kan være grunnen til at Jesus tok opp dette spørsmålet akkurat da?

Rapportene om hva folk sa om Jesus gir oss vel et innblikk i hvordan forskjellige personer og grupper opplevde hans virksomhet. Hvordan kunne folk finne på å tro at Jesus kunne være døperen Johannes når de to var samtidige? Og hvilke sider ved Jesu virke kan ha minnet om døperens?

Du kan slå opp til disse tekstene for å finne mulige svar: Matt 3,1-3; 4,12.13.17; 14,1.2; Mark 1,1-5.

I våre dager fatter vi knapt hvordan noen kunne forveksle Jesus med døperen. Men i lys av det første århundres mangel på massemedier og mengden av annenhånds opplysninger og rykter, oppstod det lett forvirring. Det fantes jo paralleller mellom Johannes og Jesus, noe tekstene ovenfor vitner om. Men de som faktisk hadde truffet Johannes burde ikke vært i tvil (*Matt 3,11.12; Mark 1,6-8*).

Til ettertanke Det er lett å se tilbake på andres feil og lure på hvordan de kunne gjøre det de gjorde. Hva kan vi lære av deres feil som kan beskytte oss mot de samme feilene?

MANDAG**Ikke Elia eller Jeremia eller en av de andre profetene**

Les igjen Matteus 16,14. Én ting er å forveksle Jesus med Johannes. Men Elia? Eller Jeremia? Eller en annen av de gammeltestamentlige profetene? Hvor fikk de slike tanker fra?

Elia var den fryktløse profeten fra Karmel-fjellet, urostifteren som våget å trosse Israels gjenstridige konge og hans demoniske kone. Det var han som egenhendig utfordret hele kostebinderiet i Akabs korrupte regime (*se 1 Kong 18*).

Jeremia ("den gråtende profeten") dukket opp på scenen på en tid da landet sydet av nasjonalisme og kriser. Han forkynte et budskap til sine samtidige som ikke kunne ha vært mindre velkomment i lys av den nasjonale stemningen – og han fikk da også unngjelde for det (*Jer 20,1.2.7.8*).

Når det gjelder resten av Guds trofaste profeter i Det gamle testamente, nevner Jesus Israels behandling av disse trofaste tjenerne til slutt i sine verop over de skriftlærde og fariseerne, som om dette var det sentrale i det han ønsket å si: "Slik er dere selv vitner om at dere er barn av dem som slo i hjel profetene" (*Matt 23,31*).

Hvilken betydning tillegger du dette at Jesu samtidige forbandt ham med disse personlighetene?

Å bli forvekslet med hvilken som helst av dem som omfattes av Peters svar i Matteus 16,14 var en stor kompliment. Det dreide seg om åndskjemper som med sin sterke karakter vant stor gjenklang i det jødiske samfunn. Men hvor flatterende slike sammenligninger enn var så var sannheten noe helt annet. Hadde Jeremia sagt at han var verdens lys, ville ettertiden ment han var gal. Seieren på Karmel var stor nok, men hvis Jesus hadde sviktet da han ble utsatt for trusler, ville vi ikke nå i ærefrykt ha knelt ved hans føtter. Forveksler man Jesus med en av disse gamle kjempene, om likhetene er aldri så interessante, så bommer man helt på det bildet av Jesus vi møter i evangeliene.

Til ettertanke **Hva er hovedforskjellen på Jesus og alle disse andre profetene, og hvorfor er denne forskjellen viktig for oss? (se *John 1,1-5; 17,5; Hebr 1,1-3.*)**

TIRSDAG

Fascinasjonen består – I

Det nye testamente består ikke av spekulasjoner om Jesus. Det sier simpelthen at Jesus er Guds egen Sønn. Det besvarer heller ikke alle de spørsmålene som senere generasjoner skulle stille om Jesu person og identitet. Men alle ettertidens drøftelser og samtaler bar preg av en grunnsolid erkjennelse av Skriftens sentrale stilling og hvem Jesus var.

Men i den såkalte Opplysningstiden (det 17. og 18. århundre) skulle det bli en forandring på alt dette. Skriften skulle ikke lenger være utgangspunktet for alt som ble sagt om Jesus. I stedet tok man nye metoder og kriterier som man anvendte på

andre gamle tekster og anvendte dem på Bibelen. Nå som alt ble underlagt fornuftens analyse og kritikk, avviste man supranaturalismen (som tar den bibelske tro for gitt). Det tradisjonelle bibelske synet på en menneskehet som var fortaapt i synd og trengte en guddommelig redning, ble avløst av humanismen og dens optimistiske tro på menneskets evner og fremgang.

Det nye livssynet var så radikalt annerledes at mange trodde de var vitne til kristendommens undergang. Troen ble betraktet som avleggs, og fornuften, som engang hadde vært en støttespiller for teologien, ble nå ansett som dens herskerinne. Følgen ble at man nå vendte blikket bort fra Jesus slik han blir skildret i evangeliene – frelsens Jesus – til den historiske Jesus – formentlig den virkelige Jesus slik han levde uten den teologiske ballasten som evangeliet og senere tiders kristne pietet hadde belemret ham med. Hvem denne Jesus enn var, så var han iallfall ikke verdens frelser.

Mens du tenker over denne utviklingen bør du ha dette i mente: (1) De som skrev evangeliene var svært sikre på at det var sant, det de fortalte (se Luk 1,1-4). Hva sier Lukas om det han skriver? Hvorfor kan man stole på det? (2) Et av de øyenvitnene Lukas omtalte, var Peter, som selv ble stilt overfor tvilere og skeptikere (se 2 Pet. 1,16-21). Riktignok taler Peter her om mer enn Jesu identitet, men hvordan kan vi likevel bruke hans fremgangsmåte for å verne oss mot Opplysningstidens angrep som vi her snakker om? (3) Paulus måtte også ta for seg Jesu identitet. Hvordan argumenterte han? (se 1 Kor 1,18-27; 15,3-7.)

ONSDAG**Fascinasjonen består – 2**

Bevegelsen for å finne frem til den historiske Jesus bygget på troen om at evangeliene ennå kan gi oss nok fakta til å rekonstruere et bilde av Jesus som en historisk person, til tross for urmenighetens teologiske forvanskninger (som opplysningstidens tenkere mente hadde forekommet). De som forfektet den

nye måten å studere Jesus på, mente den var vitenskapelig, og derfor i tråd med tiden.

Denne tilnæringsmåten holdt seg til det 20. århundre, da ny forskning bidro til å undergrave hele bevegelsen og avslørte at denne tanken om den historiske Jesus var fullstendig uvitenskapelig og subjektiv. Forskningen avslørte hele det rasjonalistiske prosjekt som en eneste stor fiasko.

Historien om Jesus-studiene er lang, kronglete og innviklet, og vi trenger ikke befatte oss videre med den, annet enn for å nevne det såkalte Jesus-seminaret, en gruppe blant samtidens radikale forskere som er fast bestemt på å lykkes der andre historiske forsøk har mislykkes. Deres mål er å “redde Jesus fra ‘de nyhetsfrisørerne’ som skrev evangeliene”. – Roy Hoover i Kenneth L. Woodward: “The Death of Jesus,” *Newsweek*, 4. april 1994, side 39.

I vår tid er det de færreste som tar folkene i Jesus-seminaret alvorlig. (Hvor alvorlig kan man ta folk som hevder at Jesus i stedet for å bli oppreist fra de døde ble spist av hunder?) I vår tid hevder de fleste kristne at kristentroen hviler på en sunn historisk grunnvoll. Tross to tusen års kritikk og strid er Jesus ennå tidenes ubestridte Herre.

I et av sine dypeste svar til sin tids intellektuelle fokuserte Paulus på det som er kjernen i den kristne forkynnelse: “For ordet om korset er dårskap for dem som går fortapt, men for oss som blir frelst, er det Guds kraft” (1 Kor 1,18). Hvorfor er ordet om korset fortsatt så viktig for oss som lever i vår tid?

Les også 1. Korinter 1,18-27. Hva er budskapet til oss i disse versene? Hvilke ting tror vi på som ikke kan forklares med “verdens visdom” (vers 20)? På hvilke måter har Gud “vist at verdens visdom er dårskap” (vers 20)?

TORSDAG**Messias, Guds Sønn**

Spørsmålet om hvem Jesus var er ikke bare en teologisk formulering som kan bevises eller motbevises. Nei, her er det snakk om utallige menneskers tro i århundrenes løp. Er ikke Jesus den de har trodd at han er, så har de alle sammen klynget seg til falske håp og fabler, og alle er fortapte. Hvis Jesus bare var en mann som levde i Palestina for to tusen år siden, da har den kristne kirke bedrevet verdenshistoriens mest klanderverdige svindel.

Hvordan går disse tekstene til sakens kjerne?

Matt 1,22-23 _____

Matt 11,2-6 _____

Matt 22,41-45 _____

Mark 14,61-64 _____

John 20,26-28 _____

Vi burde reagere som disiplene da de opplevde at Jesus stilte stormen (*Matt 8,23-27*): “Hva er dette for en? Både vind og sjø adlyder ham” (*vers 27*). Den natten han ble tatt til fange, stilte overpresten ham et spørsmål og tok ham i ed: “Si oss: Er du Messias, Guds Sønn?” Jesus svarte: ‘Du har sagt det.’” (*Matt 26,63.64*). Og i Pilatus’ domssal spurte landshøvdingen: “Er du jødernes konge?” “Du sier det,” svarte Jesus (*Matt 27,11*). Dette er i enhver henseende utrolige svar. Hvis Jesus, som var sønn av en fattig snekker fra Nasaret (det mente man i alle fall), kunne svare ja på Pilatus’ spørsmål om sitt kongedømme, må han ha hatt noe større enn bare denne verden i tanke. Og det finner vi da også i hans svar i øversteprestens slott: “Fra nå av skal dere få se Menneskesønnen sitte ved Kraftens høyre hånd og komme på himmelens skyer” (*Matt 26,64*). Ut fra evangeliene (og resten

av Det nye testamente) er det klart at vi i Jesus møter den levende Guds Sønn i menneskers skikkelse, han som har rett til å komme med denne innbydelsen: “Kom til meg, alle dere som strever og bærer tunge byrder, og jeg vil gi dere hvile” (*Matt 11,28*).

FREDAG**Videre studium**

Les om Jesu identitet i “Profet på sitt hjemsted” i *Alfa og Omega*, bind 4, side 194-201(DA:236-243).

“Hvem er denne Jesus? Spurte de. Han som hadde tillagt seg Messias’ herlighet, var sønn av en tømmermann og hadde arbeidet med sitt håndverk sammen med sin far Josef. De hadde sett ham streve opp og ned over høydedragene. De kjente brødrene og søstrene hans,... De hadde sett hans utvikling fra barndom til ungdom og fra ungdom til manndom. Til tross for at hans liv hadde vært feilfritt, ville de ikke tro at det var ham løftene gjaldt.” – *Alfa og Omega*, bind 4, side 195 (DA:237). “De ville ikke innrømme at han som var kommet fra fattigdom og ringe kår, var noe annet enn et vanlig menneske.” – side 196 (DA:239).

“Et menneske som bare var et menneske og sa slikt som det Jesus sa, ville ikke vært noen stor morallærer. Han ville enten vært en galning ... eller han ville vært Djevelen fra helvete. Du må velge. Enten var denne mannen, og er det ennå, Guds Sønn eller så er han en galning, eller noe enda verre. Man kan stenge ham inne som gal, man kan spytte på ham og drepe ham som en demon, eller man kan falle på sine knær og kalle ham Herre og Gud. Men la oss ikke komme med noe overlegent preik om at han var en stor lærer. Den muligheten har han ikke gitt oss. Og det ville han heller ikke.” — C. S. Lewis: “The Shocking Alternative,” side 56, i *Mere Christianity* (McMillan-Collier, New York 1960), side 56.

**Spørsmål til
drøftelse**

1. Hva er det som gjør det lettere for oss som lever to tusen år etter Jesus å ta imot ham som Messias enn det var for hans samtidige? Hva gjør det mer vanskelig?
2. Tvil omkring Jesus vil det nok alltid være, i alle fall til historiens slutt. Hva er det som mer enn noe annet overbeviser deg om at Jesus virkelig kan frelse deg ved sin nåde? Hvordan kan du dele dette med andre på en slik måte at de også kanskje kan bli overbevist?
3. Denne uken har vi sett hvordan opplysningstidens rasjonalisme ble brukt mot troen. Hva er noen av ditt samfunns ismer (filosofier og ideologier) som strider mot troen? Og hvordan kan dere imøtegå disse innvendingene?
4. Se sammen på I. Korinter 1,18-27. Hva er det Paulus sier her som vi alle bør huske på?